

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

Електротехнічний факультет

Кафедра перекладу

Н.О.Москаленко

ТЕОРІЯ МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ: УМОВИ УСПІШНОГО ДИСКУРСУ

Матеріали до контрольних робіт
з дисципліни «Теорія мовленнєвих актів: умови успішного дискурсу»
для здобувачів ступеня магістр освітньо-професійної програми
«Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська»
зі спеціальності 035 «Філологія»

Дніпро
НТУ «ДП»
2024

Теорія мовленнєвих актів: умови успішного дискурсу [Електронний ресурс] : матеріали до контрольних робіт з дисципліни «Теорія мовленнєвих актів: умови успішного дискурсу» для здобувачів ступеня магістр освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» зі спеціальності 035 «Філологія» / Н.О.Москаленко ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2024. 25 с.

Розробник:

Наталія Олександрівна .Москаленко, доцент, канд. філол. наук, доцент кафедри перекладу НТУ «Дніпровська політехніка».

Затверджено науково-методичною комісією зі спеціальності 035 «Філологія» (протокол № 6 від 23.05.2024) за поданням кафедри перекладу (протокол № 9 від 23.05.2024).

Уміщено завдання до контрольної роботи, список рекомендованої літератури.

Орієнтовано на активізацію навчальної діяльності здобувачів ступеня магістр спеціальності 035 «Філологія» та закріплення знань у засвоєнні дисципліни «Теорія мовленнєвих актів: умови успішного дискурсу».

Відповідальний за випуск завідувач кафедри перекладу Т. М. Висоцька, канд. філол. наук, доц.

ЗМІСТ

Вступ	4
Комплекс контрольних робіт (ККР)	5
Базовий рівень	5
Середній рівень	10
Високий рівень	14
Дискурс-аналіз промови Олександри Матвійчук на врученні Нобелівської премії миру	14
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	19

Вступ

Мета дисципліни «Теорія мовленнєвих актів: умови успішного дискурсу» - виявити вплив суб'єктивного (людського) чинника на рівні мови та аспекти її функціонування; поглибити знання студентів у царині теорії та методології діяльнісної лінгвістики, ознайомити студентів із прикладною сферою лінгвістичного знання; показати комунікативні, інформаційні, естетичні та інші можливості мови; ознайомити студентів з теоретичними основами теорії мовленнєвої діяльності; навчити студентів так висловлювати свою думку (намір), щоб висловлювання було грамотним; доречним у даній ситуації; відповідало традиції соціуму; було зрозумілим слухачам і правильно сприйнятим ними.

Завдання курсу:

- поглибити знання здобувачів вищої освіти про стилістичну організацію тексту, типи стилістичних прийомів та засоби виразності;
- навчити співвідносити усі мовні рівні твору та рівні його потенційної інтерпретації;
- навчити виконувати лінгво-стилістичний аналіз тексту.

Результати навчання:

- знати:
 - основні терміни та поняття лінгвістичного та стилістичного аналізу тексту;
 - засоби стилістичної виразності;
 - методика та алгоритм комплексного філологічного аналізу художнього тексту;
 - типові моделі та кліше, які демонструють функціонально- стильові особливості сучасної англійської мови;
- уміти визначати у контекстах стилістичні прийоми різних рівнів та типів;
- встановлювати співвідношення мовних рівнів та засобів стилістичної виразності;
 - стилістичного прийому зокрема та групи прийомів взагалі;
- аналізувати мотиви, ідеї та імплікації контекстів відносно тих стилістичних прийомів, що визначають їх призначення;
- розкривати стилістичний потенціал кожного елемента контекста залежно від стилістичного навантаження;
- вживати засоби виразності, стилістичні прийоми в межах функціональних комунікативних ситуацій та відповідних реєстрів з відображенням жанрових характеристик англійського дискурсу;
- здійснювати філологічний аналіз текстів;
- висловлювативласну точку зору та аргументовано її доводити.

Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни «Теорія мовленнєвих актів: умови успішного дискурсу»

Базовий рівень

1. У якому столітті виникає поняття «дискурсу»?

- у XVIII ст.
- у XIX ст.
- у XX ст.
- у XXI ст.

2. Біхевіоризм – це ...:

- напрям, що досліджує діяльність мовця
- напрям, що досліджує поведінку мовця
- напрям, що досліджує вікові особливості мовця
- напрям, що досліджує ментальні особливості мовця

3. Розкрийте значення поняття «архітектоніка».

- це організація твору в плані вираження його змісту, загальний естетичний план побудови журналістського твору, принципіальний взаємозв'язок його частин
- різновид дискурсу напрям дискурсології 20-х рр. XX ст., що вивчає діяльність мовця наука, про будову дискурсу

4. Дайте тлумачення терміна «прагматика».

- наука, що вивчає відношення впливу комуніканта (того, хто виступає ініціатором процесу спілкування) на комуніката (того, на кого спрямоване це спілкування), адресанта на адресата
- організація твору в плані вираження його змісту, загальний естетичний план побудови журналістського твору, принципіальний взаємозв'язок його частин напрям дискурсології 20-х рр. XX ст., що вивчає діяльність мовця
- мовознавча дисципліна, що представлена методологічно та теоретично різноманітними течіями, спрямованими на всебічний опис та характеристику мовленнєвого спілкування людей у специфічних та стандартних комунікативних ситуаціях із урахуванням соціокультурних, когнітивних, психологічних та етнічних чинників

5. Основною одиницею політичного дискурсу, жанрово оформленого як інтерв'ю, є:

- 1.лінгвістична норма
- журналістський принцип
- дискурсивний хід
- журналістський хід.

6. З чим пов'язане виникнення дискурсу?

- з появою нових напрямів дослідження мовної комунікації
- з виникненням порівняльно-історичного мовознавства
- з появою нових методів у психолінгвістичній науці
- з працями відомих мовознавців

7. Дискурс є результатом:

- мовленнєво-мислиннєвої діяльності
- мовленнєво-комунікативної діяльності
- мисленнєво-комунікативної діяльності
- мисленнєво-мовленнєвої діяльності

8. Що вивчає критичний аналіз дискурсу?

- відношення нерівності, дискримінації та підлеглості, виражені у мові та дискурсі (усному або письмовому)
- гендерні відношення, виражені у мові та дискурсі (усному або письмовому) відношення синтагматики, виражені у мові та дискурсі (усному або письмовому)
- парадигматичні відношення, виражені у мові та дискурсі (усному або письмовому)

9. Розкрийте значення поняття «дискурс»?

- вихідна концептуальна схема, модель лінгвістичної проблеми та її розв'язання
- будь-яке висловлювання, що зумовлює наявність комунікативних намірів та їх наміри
- вчення, що спробувало пояснити функціонування одиниць мови у мовленні загальними напрямками руху людської думки
- напрям, що досліджує діяльність мовця

10. Дайте визначення поняттю «дискурсологія»

- вихідна концептуальна схема модель лінгвістичної проблеми та її розв'язання
- відношення нерівності, дискримінації та підлеглості, виражені у мові та дискурсі (усному або письмовому)
- вчення, що спробувало пояснити функціонування одиниць мови у мовленні загальними напрямками руху людської думки
- мовознавча дисципліна, що представлена методологічно та теоретично різноманітними течіями, спрямованими на всебічний опис та характеристику мовленнєвого спілкування людей у специфічних та

стандартних комунікативних ситуаціях із урахуванням соціокультурних, когнітивних, психологічних та етнічних чинників

11. На яких трьох основних категоріях базується аналіз дискурсу?

- поведінка, сприйняття, форма мова, мислення, мовлення
- дія, будова, варіативність
- теорія, дослідження, практика.

12. Стереотипні мовні засоби, що сприймаються негативно – це:

- фразеологізми
- старослов'янізми
- штампи
- неологізми

13. Журналістська ініціатива, що передбачає розпитування відомої чи анонімної особи для отримання інформації, пояснення чи з'ясування позиції, які мають сенс тільки в тому разі, коли їх повідомила саме ця людина, щоб передати потім інформацію чітко визначеній аудиторії у формі запитань-відповідей називається:

- інтерв'ю
- анкетування
- співбесіда
- опитування

14. Укажіть фази, на які можна поділити інтерв'ю:

- попередня інформація, основний зміст, резюмування
- підготовка, розмова, підсумки підготовка, проведення, презентація населенню попередня інформація, основний зміст, підсумки

15. Основною відмінністю дискурсу від тексту є:

- ідея розвитку та зумовленості екстралінгвістичними чинниками
- ідея розвитку та зумовленості лінгвістичними чинниками
- ідея розвитку та зумовленості психологічними чинниками
- ідея розвитку та зумовленості соціальними чинниками

16. Для вербального втілення сучасного українського політичного дискурсу не є характерною риса:

- наявність спеціально-обумовленої функціональної політичної лексики та фразеології
- перехід до нормального стилістичного тексту
- застарілість словника
- яскрава метафоризація політичної мови

17. Політична мова сьогодення відзначається ...

- точністю
- змістовою невизначеністю
- змістовою визначеністю
- правильністю

18. У тексті інтерв'ю панує не стільки факт, скільки ...

- роздуми автора теоретично можливі події
- ставлення до нього
- гіпотеза.

19. Політичне гасло – це ...

- концентрована політична ідея
- система звукових і графічних знаків
- обопільне знання реалій комунікантом і реципієнтом
- зображення певних елементів реальної дійсності

20. Політичне гасло має (знайдіть зайвий варіант) ...

- буде коротке, бажано інформаційно-емоційне окреслювати основну думку, завдання, переконання політичної партії
- доповнюватися візуальним додатком
- повідомляти інформацію, а також доказ її істинності

21. Оригінальною жанровою формою актуалізації сучасного політичного дискурсу є ...

- репортаж стаття
- різновиди художньої публіцистики та фольклору
- різновиди ділового стилю

22. Дискурсивний аналіз – це ...

- розділ лінгвістики, що розглядає функціонування мови як різновид когнітивної діяльності
- розділ теоретичної лінгвістики, що займається дослідженням дискурсів
- розділ лінгвістики, пов'язаний із практичним розв'язанням питань застосування мови
- розділ загальної лінгвістики, що займається проблемами лінгвістичних моделей

23. Галузі дискурсивного аналізу (знайдіть зайвий варіант):

- стилістичний
- практичний
- риторичний
- конверсаційний

24. Автором праці «Когнітивний аналіз дискурсу» є ...

- В. Дресслер
- Т. ван Дейк
- Е. Шеглофф
- О.Селіванова

25. Текстуальний аналіз – це...

- структурний аналіз дискурсу, що розглядає усі рівні його існування
- структурний аналіз дискурсу, що розглядає мовний рівень його існування
- структурний аналіз дискурсу, що спирається на його контекст
- структурний аналіз дискурсу, що спирається на невербальні аспекти

26. Автором семіотичної моделі художньої комунікації є ...

- Ю. Лотман
- Р. Якобсон
- К. Бюлер
- У. Еко

27. Мовні ігри – це...

- стан речей у проблемних ситуаціях, між учасниками з визначеними відношеннями та спільним обсягом знань
- категорія, що зумовлює мікроструктурну диференціацію текстів
- комунікативні процеси
- мовний фрейм

28. Тема – це... головна думка

- те, про що говориться у певній комунікативній ситуації
- засудження сказаного
- те, як розкриваються події

29. Що є вербальним виявом політики?

- власне політика
- політичний дискурс
- політичний виступ
- політична стаття

30. Представником етнографічного напрямку аналізу дискурсу є:

- Жд. Сінклер
- Н. Феркло
- Д. Хаймз
- О. Шейгал

Середній рівень

1. Когнітивний аналіз – це ...

- методика дослідження предметом якої є зміст текстових масивів
- метод дослідження дискурсу в керованих умовах
- аналіз тих властивостей дискурсу, що пояснюються в термінах когнітивних понять
- детальний аналіз розмови, що відбувається в природних ситуаціях

2. Контекст дискурсу може бути класифікований за трьома параметрами (знайдіть зайвий):

- за відношенням до комунікативної ситуації
- за характером лінгвістичної реальності
- за характером екстралінгвістичної реальності
- за природою ментальних конструктів

3. Одиницями контент-аналізу не є:

- слово / символ
- тема
- характер
- *морфем*

4. Укажіть правильне тлумачення поняття «сценарій» у дискурсології:

- детермінований причинний ланцюжок концептуалізацій, що описує стандартний перебіг подій у будь-якій відомій ситуації
 - засіб, за допомогою яких встановлюються причинно-наслідкові зв'язки між сценаріями організація твору в плані вираження його змісту,
 - загальний естетичний план побудови журналістського твору,
 - принципальний взаємозв'язок його частин
 - вихідна концептуальна схема, модель лінгвістичної проблеми та її розв'язання
5. Когнітивний напрямок дослідження мовної комунікації вивчає передусім:
- діяльність мовця поведінку мовця вік мовця
 - сприйняття мовцем навколишнього світу
6. Які тексти не є прикладом безадресатного дискурсу?
- повідомлення
 - художні тексти
 - публіцистичні тексти
 - наукові тексти
7. Мовець говорить неправду, адресат сприймає її як істину. Це тип дискурсу:
- адекватно-істинний
 - контрадикторний
 - замовчування
 - конвенційно-неістинний
8. За домовленістю адресат із мовець оперують неправдою як істинною. Це тип дискурсу:
- конвенційно-неістинний
 - бажання неправди
 - шифровано-істинний
 - дешифрування
9. Адресат знає істину, але йому вигідно чути брехню. Це тип дискурсу:
- замовчування
 - бажання неправди
 - шифровано-істинний
 - контрадикторний

10. Які типи дискурсу встановлюють за принципом іллокуції?

- одно- та двобічно вербалізовані
- усні та письмові
- експресивні, репрезентативні, комісивні, директивні
- комплементарні, координативні, компетивні

11. До диференційних ознак дискурсу не належать:

- структурна специфіка
- здатність функціонувати як ціле
- особливості перекладу
- мовленнєва специфіка

12. Які стратегії застосовуються під час створення політичного дискурсу комунікантами:

- прохання / переконання
- конструктивно-генеративна, транспозитивна, побудови дискурсу за наявною або аналогічною текстовою моделлю, безадресатна
- заклик/агітація
- інформатизація / переконання / заклик

13. Укажіть функції художньо-публіцистичних та фольклорних жанрів у сучасному українському політичному дискурсі:

- спрощення та чітке структурування складної картини
- афективна функція
- формально-конструктивна функція
- усі варіанти правильні

14. Актом відбору інформації, що передається, критерієм для якого є успішність та ефективність комунікації, а також взаємодії учасників мовленнєвого акту називається:

- сценарій
- план
- фрейм
- прагматичний фокус

15. Як називається ігрова модель, трансформована у ділову?

- трансформаційна реальна
- квазіреальна
- нереальна.

16. Укажіть тлумачення терміна «когезія»:

- логіко-асоціативні зв'язки між фактами
- форма викладу змісту
- синтагматичні зв'язки між фактами
- ієрархічні зв'язки у змісті

17. Що таке континуум?

- часовий діапазон дії тексту
- частини, з яких складається текст
- тривалість виголошення тексту
- усі відповіді правильні

18. Найбільш точно розкрито значення поняття «ідеологема» у визначенні:

- форма викладу змісту
- організація твору в плані вираження його змісту
- загальний естетичний план побудови журналістського твору
- принципіальний взаємозв'язок його частин
- найбільш «природні» елементи базового рівня організації систем переконань, які найлегше актуалізуються у пам'яті та найшвидше піддаються когнітивній переробці
- вихідна концептуальна схема
- модель лінгвістичної проблеми та її розв'язання

19. Найбільш точно розкрито значення поняття «психосистематика» у визначенні:

- вчення, що спробувало пояснити функціонування одиниць мови у мовленні загальними напрямками руху людської думки
- вихідна концептуальна схема, модель лінгвістичної проблеми та її розв'язання напрям, що досліджує ментальні особливості мовця
- наука, що досліджує математичні підрахунки мовних знаків

20. Прагматична кореляція основних елементів інформаційного дискурсу залежить від двох його центрів, виражених поняттями ...

- «індивід» та «суспільство»
- «я» та «інший»
- «внутрішнє» та «зовнішнє»
- «часткове» та «загальне»

21. У публіцистиці в групі актуалізованої лексики з прагматичною семантикою заперечення як відхилення від норми наявна семантико-мовна опозиція ...

- «абстрактне / конкретне»

- «антинорма / норма»
- змістовне / беззмістовне»
- «пряме / опосередковане»

Високий рівень

1. Базовим методом дискурсології є _____
2. Який підхід до вивчення дискурсу об'єднує дескриптивний аналіз дискурсу і прагматичні дослідження з послідовним врахуванням комунікативного і прагмалінгвістичного боків мовної взаємодії _____
3. Хто основоположник дискурсивного аналізу з позицій структуралізму _____.
4. Процедура побудови дискурсу шляхом ергування операторів, що застосовуються до основної номінації; забезпечує фазове розгалуження дискурсу і формування фрактальної структури на тлі фундаментальної лінійної прогресії, утвореної посередництвом процедури _____
5. Що є мовним засобом для вираження намірів учасника дискурсу? _____
6. Лінгвокультурний контекст для дискурсу; метастабільний комунікативно-орієнтований стан системи; латентна фаза підбудови мовної свідомості до реалізації продукування або сприйняття дискурсу _____

Дискурс-аналіз промови Олександри Матвійчук на врученні Нобелівської премії миру

I. Заповніть таблиці за позначеними критеріями.

1. Варіанти модальної опозиції у формулюванні ключових тез

Ствердження	Заперечення

2. Способи інформування реципієнтів щодо ситуації в Україні

Приклади з трагічного сьогодення	Приклади з історії людства	Приклади з власного життя

3. Запитання з відповіддю та запитання без відповіддю як спосіб актуалізувати увагу реципієнта

Запитання з відповіддю	Запитання без відповіді

4. Мовленнєвий портрет мовця

Емоційний стан	Ідеологія	Ціннісна орієнтація

5. Найчастотніші лексеми

іменники	прикметники	дієслова	прислівники	займенники

II. Визначте пресупозиції та імплікатури у тексті промови.

III. Визначте комунікативну стратегію та тактику мовця.

Промова Олександри Матвійчук на врученні Нобелівської премії миру

Ваші Величності, Ваші Королівські Високості, шановні члени Норвезького Нобелівського комітету, громадяни України та громадяни світу.

Цього року оголошення Нобелівської премії миру чекала вся Україна. Ми розцінюємо її як визнання зусиль всього українського народу, що сміливо виступив проти спроб зруйнувати мирний розвиток Європи, та як відзначення важливості роботи правозахисників у попередженні військової загрози в усьому світі. Ми пишаємося, що сьогодні вперше українська мова прозвучить на офіційній церемонії.

Ми отримуємо Нобелівську премію миру під час війни, яку розпочала Росія. Ця війна триває вже вісім років 9 місяців та 21 день. Для мільйонів людей стали звичними такі слова як обстріли, катування, депортації, фільтраційні табори. Але немає таких слів, щоб передати біль матері, яка втратила новонародженого сина після обстрілу пологового відділення лікарні. Вона щойно пригортала свою дитину, називала на ім'я, годувала грудьми, вдихала її запах – і раптом російська ракета зруйнувала весь її всесвіт. І тепер її омріяна і така жадана дитина лежить у найменшій у світі труні.

Не існує напрацьованих рішень для викликів, через які ми та весь світ проходимо. Люди у різних країнах також борються за свої права та свободи у надзвичайно складних обставинах. Тому сьогодні я спробую бодай поставити правильні питання, щоб ми почали ці рішення шукати.

Перше. Як повернути значення правам людини?

Покоління, які пережили Другу світову війну, змінилися іншими. Люди почали сприймати права та свободи як даність. Навіть у розвинених демократіях набирають вагу сили, що ставлять під сумнів принципи Загальної декларації прав людини. Але права людини не виборюються раз і назавжди. Цінності сучасної цивілізації треба захищати.

Мир, прогрес та права людини нерозривно пов'язані. Держава, яка вбиває журналістів, ув'язнює активних людей чи розганяє мирні демонстрації, становить загрозу не тільки для своїх громадян. Така держава становить загрозу для всього регіону та миру у світі в цілому. Тому на системні

порушення світ повинен реагувати. Права людини мають бути не менш вагомим чинником у прийнятті політичних рішень як економічна вигода чи безпека. Цей підхід потрібно застосовувати і в зовнішній політиці.

Це добре видно на прикладі Росії, яка послідовно знищувала власне громадянське суспільство. Але країни демократичного світу тривалий час закривали на це очі. Вони продовжували тиснути руку російському керівництву, будувати газопроводи та вести "business as usual". Десятиліттями російські війська вчиняли злочини у різних країнах.

Але завжди лишалися безкарними. Світ належно не відреагував навіть на акт агресії та анексію Криму, яка стала першим прецедентом у поствоєнній Європі. Росія повірила, що може робити все, що захоче.

Тепер Росія прагне зламати спротив та окупувати Україну через умисне завдання болю цивільному населенню. Російські війська цілеспрямовано знищують житлові будинки, церкви, школи, лікарні, розстрілюють евакуаційні коридори, ув'язнюють людей у фільтраційних таборах, проводять примусові депортації населення, викрадають, катують та вбивають на окупованих територіях.

Російський народ буде нести відповідальність за цю ганебну сторінку своєї історії та прагнення силоміць відродити колишню імперію.

Друге. Як почати називати речі своїми іменами?

Люди в Україні як ніхто хочуть миру. Але мир не настає, коли країна, на яку напали, складає зброю. Тоді це не мир, а окупація. Ми знаходили тіла цивільних людей на вулицях та подвір'ях їхніх будинків після звільнення Бучі. Ці люди не мали зброї взагалі.

Потрібно перестати маскувати відкладені воєнні загрози під "політичні компроміси". Демократичний світ звик до поступок диктатурам. І тому така важлива готовність українського народу протистояти російському імперіалізму. Ми не залишимо людей на окупованих територіях на смерть та тортури. Життя людей не може бути "політичним компромісом". Боротися за мир – це не піддаватися на тиск агресора, а захищати людей від його жорстокості.

У цій війні ми боремося за свободу у всіх її сенсах. І платимо за це найвищу ціну. Ми, громадяни України всіх національностей, не маємо обговорювати своє право на суверенну та незалежну українську державу і розвиток української мови та культури. Як люди, ми не маємо узгоджувати право визначати свою ідентичність та самостійно робити свій демократичний вибір. Кримські татари та інші корінні народи не мають доводити своє право вільно жити на рідній землі у Криму.

Від того, як ми боремося сьогодні, залежить якою буде Україна в майбутньому. Аби у поствоєнній країні, ми могли будувати не хиткі конструкції, а стійкі демократичні інститути. Цінності – це те, що визначає нашу поведінку не тоді, коли легко, а тоді, коли нам важко. Ми не маємо стати дзеркалом держави-агресора.

Це не війна двох держав, це війна двох систем – авторитаризму і демократії. Ми боремося за можливість будувати державу, в якій права кожної

людини захищені, влада підзвітна, суди незалежні, а поліція не б'є мирні студентські демонстрації на центральній площі столиці.

Ми маємо подолати травму війни і пов'язані із нею ризики на шляху до європейської родини та утвердити вибір українського народу, визначений Революцією Гідності.

Третє. Як забезпечити мир для людей у всьому світі?

Міжнародна система миру та безпеки більше не працює. В'язень сумління, кримський татарин Сервер Мустафаєв та багато інших людей ув'язнені в російських тюрмах через свою правозахисну роботу. Ми, правозахисники, які багато років використовували право для захисту людей, не маємо жодних правових механізмів, щоб зупинити російські звірства. Тому багато хто із правозахисників були змушені із зброєю в руках захищати те, в що вони вірять. Як мій друг Максим Буткевич, який зараз у російському полоні. Він та інші українські військовополонені, а також усі затримані цивільні мають бути звільнені.

Система ООН, створена після Другої світової війни її переможцями, заклала для окремих країн невинуваті індальгенції. Якщо ми не хочемо жити в світі, де правила визначають держави із більш потужним військовим потенціалом, то це належить змінити.

Ми маємо почати реформу міжнародної системи для захисту людей від війн та авторитарних режимів. Потрібні дієві гарантії безпеки та поваги до прав людини для всіх держав та їхніх громадян, незалежно від участі у військових блоках, їхнього військового потенціалу чи економічної потужності. Права людини мають посісти у цій новій системі центральне місце.

І це завдання не тільки політиків. Політики мають спокусу уникати пошуку складних стратегій, що вимагають тривалого часу. Вони часто поводяться так, ніби глобальні виклики самі колись зникнуть. Але правда в тому, що вони тільки загострюються. Ми, люди, які хочуть жити у мирі, маємо говорити політикам, що нам потрібна нова архітектура світопорядку.

Можливо, у нас немає політичних інструментів, але в нас завжди лишається власне слово та власна позиція. Звичайні люди мають набагато більше впливу, ніж вони самі собі думають. Голос мільйонів людей у різних країнах може змінити світову історію швидше, ніж втручання ООН.

Четверте. Як забезпечити справедливість усім жертвам війни?

Диктатори бояться утвердження ідеї свободи. Тому Росія намагається переконати весь світ, що верховенство права, права людини та демократія фальшиві цінності. Бо під час війни вони нікого не захищають.

Так, право зараз не працює. Але ми віримо, що це тимчасово. Нам належить розірвати це коло безкарності та змінити підходи до правосуддя за воєнні злочини. Стійкий мир, який дає свободу від страху та відчуття перспективи, неможливий без справедливості.

Ми досі дивимося на світ через призму Нюрнберзького трибуналу, де воєнних злочинців засудили, лише коли нацистський режим впав. Але справедливість не має залежати від стійкості авторитарних режимів. Зрештою, ми живемо у новому столітті. Правосуддя не має чекати.

Нам потрібно подолати прогалину відповідальності та дати шанс на справедливість усім постраждалим людям. Коли національна система перевантажена кількістю воєнних злочинів. Коли Міжнародний кримінальний суд обмежується кількома вибраними кейсами або взагалі не має юрисдикції.

Війна перетворює людей на цифри. Ми маємо повернути імена усім жертвам воєнних злочинів. Незалежно від того, хто вони, їхнього соціального статусу, виду злочину та жорстокості, яку вони зазнали, і чи цікавиться медіа та суспільство їхньою справою. Бо життя кожної людини має значення.

Право – це жива матерія, яка постійно перебуває в розвитку. Ми маємо створити міжнародний трибунал та притягнути Путіна, Лукашенка та інших воєнних злочинців до відповідальності. Так, це сміливий крок. Але ми маємо довести, що верховенство права працює, а правосуддя існує, бодай і відкладене в часі.

П'яте. Як глобальна солідарність може стати нашою пристрастю?

Наш світ став дуже швидким, надскладним та взаємопов'язаним. Прямо зараз люди в Ірані борються за свою свободу. Люди в Китаї опираються цифровій диктатурі. Люди в Сомалі повертають до мирного життя дітей-солдатів. Вони як ніхто відчувають, що значить бути людьми та відстоювати людську гідність. Від їхнього успіху залежить і наше майбутнє. Ми відповідальні за все, що відбувається в світі.

Права людини – це про спосіб мислення, про певну парадигму сприйняття світу, яка визначає як людина думає та буде діяти. Вони втрачають значення, якщо їхній захист залишити тільки юристам та дипломатам. Тому недостатньо прийняти правильні закони чи створити формальні інституції. Цінності суспільства все-одно будуть сильніші.

Це значить, що нам потрібен новий гуманістичний рух, який буде працювати із суспільством на рівні сенсів, займатися просвітництвом, формувати масову підтримку та залучати людей до захисту прав та свобод. Цей рух має об'єднувати інтелектуалів та громадянські суспільства різних країн, адже ідеї свободи та прав людини універсальні та не мають державних кордонів.

Так ми зможемо сформулювати запит на рішення та спільно долати глобальні виклики – війни, нерівність, наступ на приватність, зміцнення авторитаризму, зміну клімату тощо. Так ми зможемо зробити цей світ більш безпечним.

Ми хочемо, щоб наші діти не були змушені проходити через війни та страждання. Ми маємо взяти відповідальність, щоб не перекидати на їхні плечі те, що мусимо зробити ми, їхні батьки. Людство має шанс подолати глобальні кризи та вийти на новий шлях світорозуміння.

Час взяти відповідальність. Ми не знаємо, скільки у нас цього часу.

І оскільки це Нобелівська премія миру під час війни, то я дозволю собі звернутися до людей у різних країнах світу із закликом до солідарності. Ви не маєте бути українцями, щоб підтримати Україну. Достатньо бути просто людиною.

Осло, 10 грудня 2022 року

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Врабель Томаш. СЛОВОТВОРЧА ПРАГМАТИКА У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ. ЗУІ ім. Ф.Ракоці II – ТОВ «РІК-У» Берегове–Ужгород 2020. 236 с.
2. Мальцева В. В. Полідискурсивність як феномен конституювання художнього тексту (на матеріалі сучасної російської прози): Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Харків, 2020. 225 с.
3. Томчаковська Ю.О. ДИСКУРСОЛОГІЯ: НАПРЯМИ І ЗАВДАННЯ (теоретичний огляд). *Записки з романо-германської філології*. Випуск 1 (46). 2021. [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2021.1\(46\)](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2021.1(46))
4. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: [на матеріалах суч. газетн. публіцистики]: монографія. Київ, 2022. 392 с.
5. Шевченко І. С. Мішель Фуко і дискурсивна парадигма в лінгвістиці. Вісник Київського нац. лінгв. ун-ту. Серія Філологія. Київ, 2020. Т. 12, № 1. С. 44–49.

Навчальне видання

Москаленко Наталія Олександрівна

ТЕОРІЯ МОВЛЕННЄВИХ АКТИВ: УМОВИ УСПІШНОГО ДИСКУРСУ

Методичні матеріали до контрольних робіт з дисципліни «Теорія мовленнєвих актив: умови успішного дискурсу» для здобувачів ступеня магістр освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» зі спеціальності 035 «Філологія».

Видано в авторській редакції.

Електронний ресурс.

Підписано до видання Авт. арк. 1,01

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка».
49005, м. Дніпро, просп. Дмитра Яворницького, 19. Національний
технічний університет «Дніпровська політехніка».
49005, м. Дніпро, просп. Дмитра Яворницького, 19.